

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.78>

УДК 657

О. А. Подолянчук,

к. е. н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0234-8943>

Ю. О. Гончарук,

магістр І-го року навчання, факультет обліку, фінансів та аудиту,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-3675-3497>

БУХГАЛТЕРСЬКА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

O. Podolianchuk,

PhD in Economics, Associate Professor,

Head of the Department of Accounting and Taxation,

Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia

Yu Honcharuk,

Master of the first year of study, Faculty of Accounting, Finance and Audit,

Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia

ACCOUNTING REPORTING AS AN INFORMATION SOURCE FOR MANAGEMENT DECISION-MAKING

Визначено, що в наукових дослідженнях існують різні підходи до характеристики звітності підприємств. Обґрунтовано, що звітність підприємства – це уніфікована вихідна облікова інформація, яка дає можливість оцінити господарську діяльність суб'єкта господарювання та здійснювані ним операції виробничо-господарського життя. Досліджено нормативне визначення сутності дефініції «бухгалтерська звітність» та «фінансова звітність». Встановлено відмінність у поняттях та відзначено, що фінансова звітність є складовою бухгалтерської. Підтверджено, що усі види звітності формуються за даними єдиної системи бухгалтерського обліку. Досліджено інформаційні запити користувачів звітності у розрізі внутрішніх та зовнішніх, та розподілено у розрізі з прямим і непрямим інтересом. Охарактеризовано склад фінансової звітності та призначення основних компонентів. Розкрито сутність податкової, статистичної та управлінської звітності. Запропоновано власне трактування змісту бухгалтерської та фінансової звітності. Окреслено якісні характеристики інформації при формуванні звітності. Відзначено про необхідність уточнення в стандартах обліку положень щодо якості інформації при формуванні не лише фінансової звітності, а в цілому бухгалтерської звітності. Досліджено сутність категорії «суттєвість» як показника, який впливає на рішення користувачів звітності. Відзначено про застосування порогу суттєвості інформації лише при формуванні облікових даних та фінансової звітності.

It was determined that in scientific studies there are different approaches to the characteristics of enterprise reporting. It is substantiated that the reporting of the enterprise is a unified source of accounting information that makes it possible to evaluate the economic activity of the economic entity and the operations of its industrial and economic life. The regulatory definition of the essence of the definition "accounting reporting" and "financial reporting" was studied. The difference in concepts was established and it was noted that financial reporting is

a component of accounting. The importance of accounting in the management system of a business entity has been confirmed, because accounting is the basis of accounting reporting. The information requests of reporting users were studied in terms of internal and external, and divided into terms of direct and indirect interest. The composition of financial statements and the purpose of the main components are described. The essence of tax, statistical and management reporting is revealed. It was noted that the financial statements do not contain commercial secrets and are subject to publication, therefore they satisfy the main information requests of a wide range of users. A proper interpretation of the content of accounting and financial reporting is proposed: financial reporting is an information source for management decisions of various groups of stakeholders, and should contain a set of indicators that have predictive value; accounting reporting is unified accounting information about the facts and operations of the business entity, formed at the request of various groups of stakeholders in accordance with certain laws, requirements and principles. Qualitative characteristics of information during reporting are outlined. It was noted the need to clarify the provisions in the accounting standards regarding the quality of information when forming not only financial statements, but accounting statements in general. The essence of the "materiality" category as an indicator that influences the decisions of reporting users has been studied. Information summarized in accounting reports is a guarantee of making rational management decisions. Therefore, it must meet the criteria of information quality, be significant and have value for making management decisions.

Ключові слова: *звітність, бухгалтерська звітність, фінансова звітність, корисність інформації, суттєвість, облік.*

Keywords: *reporting, accounting reporting, financial reporting, usefulness of information, materiality, accounting.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи прикладними завданнями. Діяльність суб'єктів господарювання перебуває постійно під моніторингом зацікавлених користувачів. Для розуміння стану справ на підприємстві здійснюється оцінка показників їх роботи. Саме фінансова звітність є джерелом інформації, яка узагальнена у відповідних формах і сприяє уніфікації вихідних даних. Тому фінансова звітності повинна бути об'єктивною і достовірною, щоб правдиво показати короткострокові і довгострокові перспективи підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження порядку формування показників звітності та важливості її як джерела інформації при прийнятті управлінських рішень є предметом дискусії науковців, практиків та дослідників. Так, Добровольська О.В., Кравченко М.В., Даніленко О.В. обґрунтовують роль фінансової звітності в системі управління. Авторами відзначено, що фінансова звітність вважається комплексною моделлю відтворення оптимізованого союзу інтересів суб'єктів ринку, що функціонує в динаміці і видозмінюється за рахунок сьогочасного впливу економічного середовища [1]. Колесніченко А.С. характеризує поняття істотності (суттєвості) інформації в обліку, аудиті та оподаткуванні [3]. Попова В.Д. та Курилюк Н.М. вважають, що першочерговим заходом щодо вдосконалення процесу формування бухгалтерської звітності є уточнення її сутності, методики та принципів формування в нормативних актах на національному рівні [12]. Яремко І.Й., Заворітній М.В. розкривають основні принципи та особливості формування управлінської звітності та її роль в сучасних системах управління та планування на вітчизняних підприємствах [18]. У власних дослідженнях автора Подолянчук О.А. обґрунтовано класифікацію бухгалтерської звітності [9], доведено важливість облікової інформації при формуванні звітності [11]. Також у дослідженнях автора Подолянчук О.А. разом з Гудзенко Н.М. та Коваль Н.І. запропоновано підходи до облікового

узагальнення даних про надзвичайні події для відображення у статтях фінансової звітності [10].

Віддаючи належне науковим доробкам авторів слід відзначити про наявність дискусійних питань щодо сутності бухгалтерської звітності, її складових, достовірності та суттєвості інформації її показників при використанні в системі управління.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою наукової публікації є дослідження змісту бухгалтерської звітності як інформаційного джерела прийняття управлінських рішень різними групами користувачів та обґрунтування важливості бухгалтерської інформації при її формуванні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В наукових дослідженнях існують різні підходи до характеристики звітності підприємств в цілому.

Так, відзначено, що звітність – це впорядкована система узагальнюючих взаємопов'язаних показників, які відображають джерела формування і використання господарських засобів, стан дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також фінансовий стан і результати всіх видів діяльності, що здійснює суб'єкт господарювання, та напрями використання прибутку за визначений проміжок часу [16].

Також вважають, що звітність є завершальною стадією облікового процесу, відображає діяльність підприємства і залежить від рівня організації бухгалтерського обліку на підприємстві [17, с. 105].

Вона містить узагальнені й взаємопов'язані показники про стан і використання основних та оборотних засобів, про джерела формування цих засобів, фінансові результати і напрями використання прибутку [15, с. 55].

Таким чином, зрозумілим є те, що звітність підприємства – це уніфікована вихідна облікова інформація, яка дає можливість оцінити господарську діяльність суб'єкта господарювання та здійснювані ним операції виробничо-господарського життя.

Проте, нормативними документами закріплено два визначення звітності:

- бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів [6];

- фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [6; 14].

З даних трактувань стає зрозумілим, що ці два визначення не є тотожними, при цьому фінансова звітність є складовою бухгалтерської, адже бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень [14]. Відповідно діяльність підприємства стосується не лише показників фінансового стану і його робота цікавить різні групи зацікавлених осіб.

Бухгалтерська звітність – це масив обліково-економічної інформації, яка систематизована та узагальнена відповідно до певних правил і відповідає певним вимогам та принципам формування [12, с. 1004].

Як визначено законодавством, метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Одночасно зазначається, що бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку [14].

Методологічно і організаційно облікова система підприємств поділяється на підсистеми фінансового обліку, управлінського обліку та податкового обліку. Це три галузі єдиної системи обліку, кожна з яких має своє призначення і відіграє свою роль в управлінні підприємством і забезпеченні необхідною інформацією відповідних користувачів. Зазначені облікові підсистеми мають такі спільні риси: по-перше, вони ґрунтуються на єдиній системі збирання і первинної обробки облікової інформації цю систему називають первинним обліком; по-друге, методика, що

використовується ними, одна і та сама. [2, с. 10, 13].

Звідси можна стверджувати, що усі види звітності формуються за даними єдиної системи бухгалтерського обліку. Тож, варто зауважити, що складові бухгалтерської звітності є більш ширшими, і фінансова звітність є різновидом бухгалтерської, про що свідчать дані рис. 1.

Погоджуємося з думкою, що звітність не може бути однаково інформаційно корисною для всіх користувачів, а характеризується лише мірою економічної зацікавленості, що виявляється в інтересах користувачів [17, с. 107].

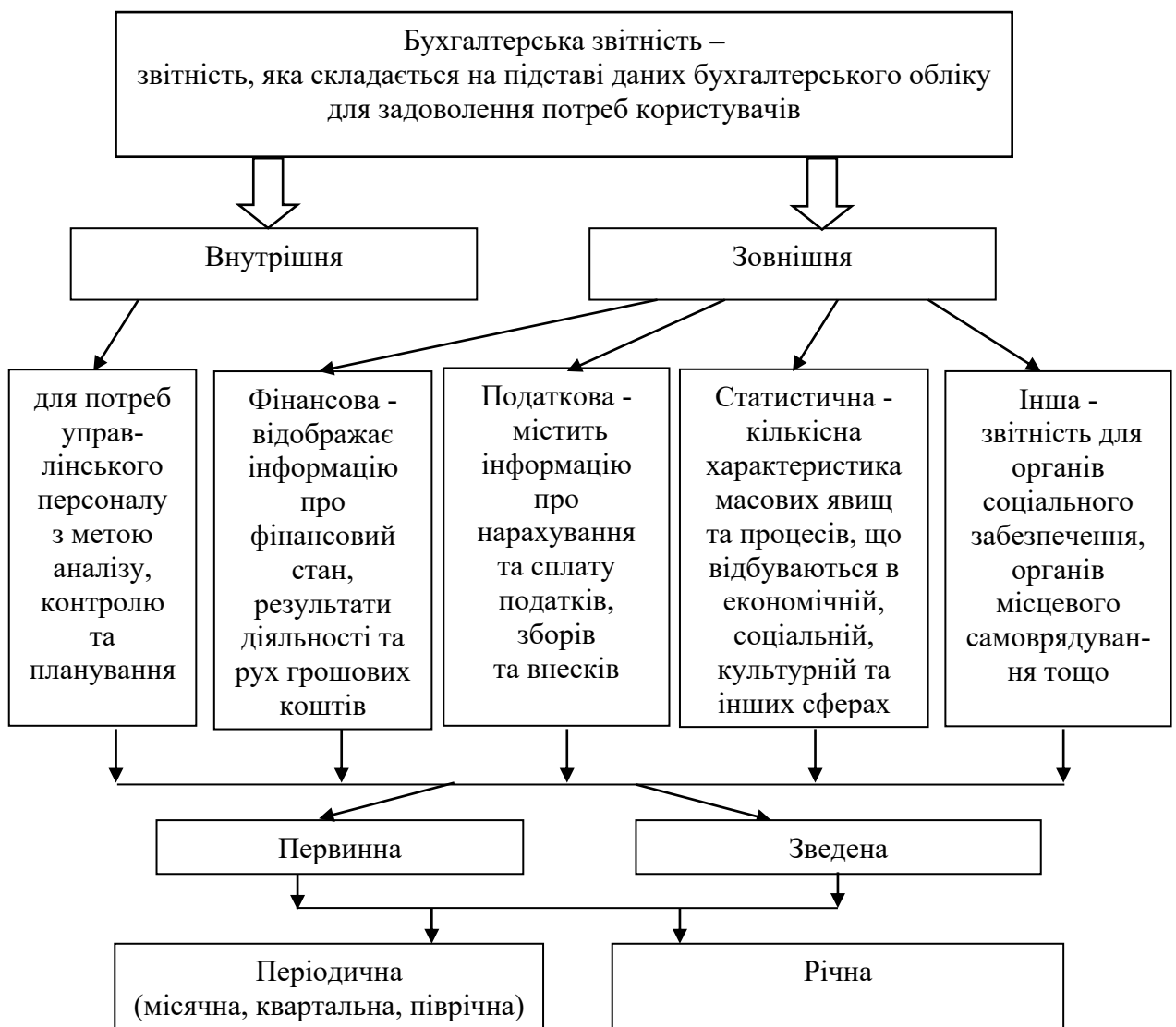

Рис. 1. Класифікація бухгалтерської звітності

Джерело: [9, с. 152]

Характеризуючи нормативні визначення звітності зрозумілим є те, що осіб, зацікавлених в інформації щодо діяльності підприємства умовно поділяють на дві головні групи: внутрішніх і зовнішніх споживачів. Поміж зовнішніх користувачів науковці виокремлюють ще дві групи, які мають прямий або непрямий інтерес до інформації (табл. 1).

Таблиця 1. Інформаційні запити різних груп користувачів звітності

Користувачі звітності	Інформаційні запити	Джерело інформації
<i>Внутрішні користувачі</i>		
Акціонери, власники	поточна і перспективна доходність власних вкладень у капітал компанії: приріст курсової вартості акцій, розмір дивідендів; надійність інвестицій; ризики негативних змін; раціональність та ефективність розподілу повноважень керівництва із використання ресурсів компанії	Фінансова звітність, внутрішня (управлінська) звітність
Керівництво підприємства, менеджерський штат	рівень власних повноважень; розмір реальної або потенційної винагороди	
Персонал, працівники	стабільність підприємства; гарантія зайнятості; розмір грошової винагороди за працю; пенсійне та соціальне забезпечення; можливість матеріального стимулювання	Фінансова звітність, звіт керівництва
<i>Зовнішні користувачі</i>		
<i>з прямим інтересом</i>		
Інвестори (акціонери)	розмір дивідендів; надійність інвестицій; ризики негативних змін; ефективність системи управління	Фінансова звітність
Кредитори	своєчасність повернення кредитів та отримання відсотків; забезпечення зобов'язань підприємства; оцінка ліквідності та платоспроможності	Фінансова звітність
Постачальники	здатність підприємства своєчасно оплачувати рахунки та виконувати інші зобов'язання; регулярність платежів; стабільність та тривалість співробітництва	Фінансова звітність
Покупці, замовники, інші дебітори	стабільність компанії; здатність забезпечувати клієнтів необхідними товарами, продукцією, роботами, послугами; якість продукції та обслуговування; підвищення споживчої вартості продукції (послуги); тривалість співробітництва і як довго можна погашати заборгованість	Фінансова звітність
Урядові органи та інші регулятори	оцінка відповідності встановленим вимогам; розмір податкових платежів; розрахунок макроекономічних показників; зайнятість трудових ресурсів; збереження ресурсів; формування рішень із економічного регулювання (розробка фіскальної, митної тощо політик)	Фінансова звітність, податкова звітність, статистична звітність

Продовження таблиці 1.

з непрямим інтересом		
Експерти, консультанти, аудитори, аналітики, радники, юристи	стабільність фінансового стану; відповідність встановленим вимогам; максимізація рівня дохідності	Фінансова звітність
Засоби масової інформації й інформаційні агентства	огляд, оцінювання напрямів розвитку та аналіз діяльності певних підприємств, галузей, підрахунок сумарних показників діяльності	Фінансова звітність
Науковці	проведення наукових досліджень	Фінансова звітність, податкова звітність, статистична звітність
Громадськість	загальні питання, які впливають на добробут населення: зайнятість, екологія, соціальна захищеність працівників тощо	Фінансова звітність

Джерело: [1; 7, с. 190; 16]

Таким чином, беззаперечним є той факт, що користувачами звітності можуть бути фізичні та юридичні особи або відповідні державні органи, які в свою чергу, можуть мати прямий або непрямий інтерес стосовно інформації, яка міститься у звітності і які потребують різного типу даних про діяльність підприємства для прийняття відповідних рішень. Найбільш, не стільки затребуваною, а найбільш, доступною для використання є саме фінансова звітність, адже вона підлягає оприлюдненню.

За національними стандартами бухгалтерського обліку суб'єкти господарювання можуть формувати повний та спрощений пакет фінансової звітності (табл. 2).

Таблиця 2. Комплекти фінансової звітності відповідно до стандартів обліку

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»		НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»			
Повний		Спрощений			
Назва форми звітності	Шифр форми	Фінансова звітність малого підприємства		Фінансова звітність мікропідприємства	
		Назва форми звітності	Шифр форми	Назва форми звітності	Шифр форми
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Форма №1	Баланс	Форма №1-м	Баланс	Форма №1-мс
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Форма №2	Звіт про фінансові результати	Форма №2-м	Звіт про фінансові результати	Форма №2-мс
Звіт про рух грошових коштів	Форма №3	Не складають		Не складають	
Звіт про власний капітал	Форма №4				
Примітки до фінансової звітності	Форма №56				
Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»	Форма №6				

Джерело: [10, с. 23]

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду та розкриття облікової політики та її змінах, що робить можливим ретроспективний та перспективний аналіз діяльності підприємства для подальшого прийняття управлінських рішень (табл. 3).

Склад та форми фінансової звітності установлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики [14]. Усі форми фінансової звітності взаємопов'язані між собою, оскільки відображають, як правило, одні і ті ж господарські операції та події в різних аспектах.

Таблиця 3. Призначення основних компонентів фінансової звітності

Компонент	Зміст	Використання інформації
Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан)	Наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємствами на дату балансу	Оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства; прогнозування майбутніх потреб у позиках; оцінка та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство, контролюватиме в майбутньому
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінка та прогноз прибутковості діяльності підприємства; структури доходів та витрат
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз змін у власному капіталі
Звіт про рух грошових коштів	Генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду	Оцінка та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства
Примітки до річної фінансової звітності	Обрана облікова політика. Інформація, не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за П(С)БО. Додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості	Оцінка та прогноз облікової політики; ризиків або невпевненості, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання; діяльності підрозділів підприємства, тощо

Джерело: [10, с. 24]

Податкова звітність характеризується як податкова декларація, розрахунок, звіт (податкова декларація) і є документом, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених цим Кодексом) контролюючим органам у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата грошового зобов'язання, у тому числі податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку, а також суми нарахованого єдиного внеску. Форми податкових декларацій

встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику [8]. Тобто, кожен податок має типову форму декларації, розрахунку чи звіту.

Форма статистичної звітності – це форма (бланк) статистичного спостереження, за якою респонденти подають інформацію органам державної статистики під час збирання статистичної звітності у формі звіту затвердженого зразка за підписом посадових осіб, які забезпечують достовірність поданої інформації [13].

Що стосується управлінської звітності, то в жодному нормативному документі відсутнє визначення або згадування. Проте, в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено зміст внутрішньогосподарського (управлінського) обліку як системи збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [14]. Управлінська звітність не має чітко встановленої форми чи визначених показників які мають бути в ній присутні, крім того в ній можуть подаватись показники не тільки у вартісних вираженнях а й в натуральних одиницях і навіть в часових проміжках, також варто зазначити що періодичність складання та подання такої звітності регулюється лише внутрішньою потребою користувачів в інформації яку відображає той чи інший конкретний звіт [18].

Вище викладене дає можливість відзначити, що фінансова звітність є інформаційним джерелом управлінських рішень різних груп стейкхолдерів, і має містити сукупність показників, що мають прогностну цінність [10, с. 23].

На наше переконання, бухгалтерська звітність – це уніфікована облікова інформація про факти та операції життєдіяльності суб'єкта господарювання, сформована під запити різних груп стейкхолдерів відповідно до певних правим, вимог і принципів.

Цінність інформації залежить від її повноти, правдивості та неупередженості при формуванні. Тому інформація повинна відповідати

якісним характеристикам при формуванні фінансової та інших видів звітності (рис. 2).

На нашу думку, в чинному законодавстві, а саме в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» необхідно внести уточнення щодо якості інформації при формуванні не лише фінансової звітності, а в цілому бухгалтерської звітності.

При дослідженні даної тематики важливо звернути увагу на сутність категорії «суттєвість», про яку згадується в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». В стандарті визначено, що суттєва інформація – це інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності [6].

Також слід зазначити, що НП(С)БО не містить положень щодо критеріїв інформації, відповідно до яких визначається суттєвість показників, які розкриваються у фінансовій звітності. При цьому важливо розуміти, що суттєвість дає змогу зафіксувати поріг або точку відліку, якою має характеризуватися інформація для забезпечення її корисності для потенційних користувачів [3, с. 108].

Оскільки межі суттєвості нормуються у стандартах украї рідко, функцію їх встановлення здебільшого бере на себе керівництво підприємства. Методичні рекомендації щодо облікової політики (Метод рекомендації №635) підприємства передбачають встановлення окремо критеріїв суттєвості: для інформації про господарські операції, події; для статей фінансової звітності [4].

Рис. 2. Якісні характеристики інформації при формуванні бухгалтерської звітності

Джерело: сформовано за [6; 10, с. 24; 11, с. 86-87]

Тож база та межі суттєвості для господарських операцій, подій і фінансової звітності різнитимуться (табл. 4). Слід наголосити, що в даному випадку суттєвість стосується лише інформації при формуванні фінансової звітності.

Проте, відповідно до Методрекомендацій №635, встановлені кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції та статті фінансової звітності мають забезпечити надання користувачам всієї інформації з достатньою деталізацією про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі [4].

Таблиця 4. Кількісні критерії суттєвості інформації

Об'єкт	Величина діапазону
Господарські операції, події	
Активи	до 3% від вартісної величини всіх активів
Зобов'язання	до 3% від вартісної величини всіх зобов'язань
Власний капітал	до 3% від вартісної величини власного капіталу
Доходи і витрати	до 2%, якщо базою обрано чистий прибуток (збиток), або до 0,2%, якщо базою обрано суму доходів або суму витрат
Переоцінка або зменшення корисності об'єктів обліку	до 10% відхилення залишкової вартості необоротних активів від їх справедливої вартості
Інформація за сегментами	до 10%: – чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) або – фінансових результатів сегменту або – активів всіх сегментів підприємства
Подібні / неподібні Активи	до 10% справедливої вартості активу (об'єктів обміну)
Інші господарські операції та об'єкти обліку	як правило, не більше 5% обраної бази. При цьому враховують потреби користувачів, економічну доцільність, обсяги діяльності підприємства, характер впливу об'єкта обліку на рішення користувачів
Статті фінансової звітності	
Баланс	5% підсумку балансу або 15% підсумку класу активів, власного капіталу, класу зобов'язань
Звіт про фінансові результати	5% суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) або 25% фінансового результату від операційної діяльності
Звіт про рух грошових коштів	5% суми чистого руху грошових коштів від операційної діяльності
Звіт про власний капітал	5% розміру власного капіталу підприємства

Джерело: сформовано за [4]

Поняття суттєвості присутнє при проведенні аудиту. В Міжнародному стандарті аудиту 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» визначено: суттєвість для виконання аудиторських процедур (performance materiality) означає суму або суми, визначені аудитором на рівні, нижчому від суттєвості для фінансової звітності в цілому, для того, щоб знизити до прийнятно низького рівня ймовірність того, що сукупність невивірених та невиявлених викривлень перевищить розмір суттєвості для фінансової звітності в цілому [5].

Основна мета аудиторської перевірки формулюється за двома напрямками. По-перше, всі заходи аудиту спрямовані на надання

користувачам інформації про достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання. По-друге, необхідно встановити факти практичного використання аудиторського висновку користувачами з метою зниження інформаційного ризику до прийняттого рівня. Прийнятним при цьому встановлюється такий рівень аудиторського ризику, який аудитор готовий узяти на себе, керуючись власним суб'єктивним баченням та визнаючи, що після проведення аудиту у фінансовій звітності клієнта будуть відсутні невиявлені суттєві помилки та/або викривлення. Нормативним підґрунтям за таких умов виступають стандарти аудиту [3, с. 108]. Проте, чіткий алгоритм розрахунку суттєвості не визначено і механізм його розрахунку базується на професійному судженні аудитора.

Крім сфери бухгалтерського обліку, звітності та аудиту, є об'єкти істотності під час ведення податкового обліку та здійснення процедур оподаткування. Особливістю оподатковуваних операцій є повна відсутність нормативно визначеного чи будь-якого іншого документального згадування щодо поняття та принципів суттєвості в цьому напрямі діяльності. Так, найчастіше вживаними категоріями, що вказують на фактор істотності стосовно об'єктів оподаткування, є: «істотні зміни оподаткування», «істотні каталізатори виникнення додаткових фінансових втрат», «істотні помилки» тощо [3, с. 110]. Тобто, поняття суттєвості при формуванні податкової звітності немає місця. В Податковому кодексі визначено, що за порушення податкового законодавства та податкові правопорушення платники податків несуть відповідальність. Тобто, будь-які суттєві чи несуттєві відхилення можна трактувати як правопорушення, адже може впливати на зменшення бази оподаткування, що призведе до зменшення сум надходження до бюджету різних рівнів.

Таким чином, можна відзначити, що поняття суттєвості в системі бухгалтерського обліку має вагоме значення, оскільки впливає на результати управління і зумовлює неоднозначність підходів до ступеня впливу інформації на прийняття рішень.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Ефективне управління на рівні підприємства і держави в цілому значною мірою залежить від інформації щодо характеру подій, фактів, процесів, які відбуваються у повсякденному житті господарюючих суб'єктів. Одним із основних інформаційних джерел є звітність, яка формується за даними бухгалтерського обліку.

За результатами дослідження підтверджено важливість бухгалтерського обліку в системі управління суб'єкта господарювання. Бухгалтерський облік є основою формування бухгалтерської звітності. Від правильності даних бухгалтерського обліку залежить раціональність управлінського рішення різних груп стейкхолдерів, які використовують різні види звітності.

На законодавчому рівні трактується два визначення стосовно звітності: бухгалтерська звітність та фінансова звітність. Тому, дослідженню підлягали поняття і трактування фінансової, податкової, статистичної та управлінської звітності. Фінансова звітність не містить комерційної таємниці і підлягає оприлюдненню, тому саме вона задовольняє основні інформаційні запити широкого кола користувачів.

Інформація узагальнена у бухгалтерській звітності є запорукою прийняття раціональних управлінських рішень. Тому вона повинна відповідати критеріям якості інформації, бути суттєвою і мати цінність для прийняття управлінських рішень.

Перспективою подальших досліджень може стати детальне вивчення змісту суттєвості, порядок її розрахунку та вплив на показники бухгалтерської звітності.

Література

1. Добровольська О.В., Кравченко М.В., Даніленко О.В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 32. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/785/752> (дата звернення 10.02.2024).

2. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік I: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

3. Колесніченко А.С. Використання поняття істотності в обліку, звітності, аудиті та оподаткуванні. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 6 (74). С. 106-112.

4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства Фінансів України від 27.06.2013 р. №635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 10.02.2024).

5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення 10.02.2024).

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів України від 25.01.2012 р. №52. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення 10.02.2024).

7. Озеран А.В. Сучасний погляд на мету фінансової звітності відповідно до інформаційних потреб її користувачів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 9. Ч. 2. С. 189-193.

8. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 10.02.2024).

9. Подолянчук О.А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: монографія. Вінниця: Вид-во ПП «ТД Едельвейс і К», 2010. 276 с.

10. Подолянчук О.А., Гудзенко Н.М., Коваль Н.І. Фінансова звітність в умовах воєнного стану. *Агросвіт*. 2023. № 13. С. 21-29.

11. Подолянчук О.А. Облікова інформація та її якісні характеристики відповідно до облікових стандартів. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. №8. С. 79-90.
12. Попова В.Д., Курилюк Н.М. Бухгалтерська звітність у системі інформаційного забезпечення управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 18. С. 1002-1011.
13. Порядок подання електронної звітності до органів державної статистики: Наказ Державного комітету статистики України від 12.01.2011 р. №3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0408-11#Text> (дата звернення 10.02.2024).
14. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 10.02.2024).
15. Рубейкін В.А. Прийняття ефективних управлінських рішень на основі показників звітності. *Агросвіт*. 2017. №10. С. 54-58.
16. Шигун М.М., Іваненко В.О. Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/68741> (дата звернення 10.02.2024).
17. Шнурко А.М., Мартинець О.В., Головка С.О. Інформаційна роль показників фінансової звітності в системі управління підприємством. *Інноваційна економіка*. 2021. №7-8. С. 104-109.
18. Яремко І.Й., Заворітній М.В. Управлінська звітність в системах управління та планування на підприємстві: особливості формування та змістові параметри. *Ефективна економіка*. 2022. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/7.pdf (дата звернення 10.02.2024).

References

1. Dobrovol's'ka, O.V. Kravchenko, M.V. and Danilenko, O.V. (2021), "Financial statements as an element of the enterprise management system",

Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 32, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/785/752> (Accessed 10.02.2024).

2. Ischenko, Ya.P. Podolianchuk, O.A. and Koval', N.I. (2020), *Finansovyy oblik I* [Financial accounting I], Vydavnytstvo FOP Kushnir Yu.V., Vinnytsia, Ukraine.

3. Koliesnichenko, A.S. (2019), "The usage of materiality in accounting, reporting, auditing and taxation", *Problemy systemnoho pidkhotu v ekonomitsi*, vol. 6 (74), pp. 106-112.

4. Ministry of Finance of Ukraine (2013), Order "Methodological recommendations regarding the enterprise's accounting policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (Accessed 10.02.2024).

5. IAASB (2016), "Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements", available at: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (Accessed 10.02.2024).

6. Ministry of Finance of Ukraine (2012), "National regulation (standard) of accounting 1 "General requirements for financial reporting"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (Accessed 10.02.2024).

7. Ozeran, A.V. (2014), "The modern view of the objective of financial reporting in accordance to information needs of its users", *Naukovyy visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 9, no. 2, pp. 189-193.

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2011), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 10.02.2024).

9. Podolianchuk O.A. (2010), *Oblik dokhodiv sil's'kohospodars'kykh pidpriemstv* [Revenue farms], Edel'vejs i K, Vinnytsia, Ukraine.

10. Podolianchuk, O.A. Hudzenko, N.M. and Koval', N.I. (2023), "Financial reporting under martial law", *Ahrosvit*, vol. 13, pp. 21-29.

11. Podolianchuk, O.A. (2018), "Accounting information and its qualitative

characteristics respectively to the accounting standards”, *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*, vol. 8, pp. 79-90.

12. Popova, V.D. and Kuryliuk, N.M. (2018), “Accounting reporting in the system of information management enterprise management”, *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 18, pp. 1002-1011.

13. State Statistics Service of Ukraine (2011), Order “Procedure for submission of electronic reporting to state statistics bodies”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0408-11#Text> (Accessed 10.02.2024).

14. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Accessed 10.02.2024).

15. Rubeykin, V. (2017), “Effective management decisions based on performance reporting”, *Agrosvit*, vol. 10, pp. 54-58.

16. Shyhun, M.M. and Ivanenko, V.O. (2016), “Forms of financial statements of enterprises: approaches for classification”, available at: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/68741> (Accessed 10.02.2024).

17. Shnurko, A.M. Martynets', O.V. and Holovko, S.O. (2021), “Informational role of financial statement indicators in the enterprise management system”, *Innovatsijna ekonomika*, vol. 7-8, pp. 104-109.

18. Yaremko, I.J. and Zavoritnij, M.V. (2022), “Managerial reporting in management and planning systems at the enterprise: formation features and content parameters”, *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/7.pdf (Accessed 10.02.2024).

Стаття надійшла до редакції 13.02.2024 р.